

Aan tafel!

Lokale initiatieven aan de basis

Aan tafel!

In de Veenkoloniën stapelen de problemen zich op: verminderde rendabiliteit van de landbouw, afhankelijkheid van het IJsselmeer voor zoet water, een beperkt werkaanbod. Om deze problemen het hoofd te bieden is in de laatste decennia de regio bedolven onder plannen en beleidsnotities. Maar wat de Veenkoloniën nodig hebben, of liever gezegd, wat de *gebruikers en bewoners* ervan nodig hebben is niet boven tafel gekomen. En dat moet anders! We moeten aan tafel.

Van idee tot uitvoering

In onze strategie schuiven de gebruikers van de Veenkoloniën bij elkaar aan tafel. Inwoners, ondernemers, en maatschappelijke organisaties krijgen de ruimte om aan de keukentafel hun wensen te uiten. Hoe ziet de ideale leefomgeving eruit en wat moet er gebeuren om daar te komen?

Een idee dat aan de keukentafel ontstaan is, kan daarna, samengevoegd met andere ideeën, als initiatief terugkomen aan de overlegtafel en met de betrokken partners worden beklonken.

Op de ontwerptafel wordt het initiatief uitgetekend en uitgewerkt.

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties geven zo van idee tot uitvoering vorm aan hun eigen gebied en worden hierbij ondersteund door de *Agenda voor de Veenkoloniën*.

Wie doen mee?

Het doel is een interactief- en initiatief-gestuurd planproces. Maar de ideeën moeten wel van onderaf komen, uit de maatschappij. Hoe krijg je de mensen met de inspirerende ideeën te pakken? De mensen met de ideeën en het enthousiasme om veranderingen te realiseren?

We benaderen het als een puzzeltocht waarbij van te voren niet bekend is hoeveel puzzelstukjes er zijn en hoe de puzzel er uiteindelijk uit gaat zien. Daarom beginnen we met een beperkte groep van inwoners, ondernemers en belangenorganisaties en bevragen hen met wie óók gesproken zou moeten worden. Wie van hun collegae, burens of teamgenoten barst van de goede ideeën? Overigens kunnen dit ook ambtenaren zijn van waterschappen en gemeenten. Zij zijn immers eveneens gebruiker van het gebied en kunnen in dit proces een bijdrage leveren aan hun leefomgeving.

Zo breiden we de puzzel uit en proberen we dié mensen te vinden die in bestaande netwerken opvallen. Niet vanwege hun positie, maar vanwege hun enthousiasme, originaliteit en daadkracht.

Mee doen betekent hier ook echt *mee doen*. Alle initiatiefnemers en deelnemende partijen staan op gelijke voet. De initiatiefnemer is in principe co-eigenaar van een project en is met zijn of haar partners verantwoordelijk voor de realisatie. De *Agenda voor de Veenkoloniën* heeft een actieve rol in het benaderen en koppelen van initiatiefnemers en een meer toetsende rol voor de gebundelde initiatieven.

Aan de keukentafel!

Het werkelijke interactieve planproces begint letterlijk aan de keukentafel. Aan de keukentafel van inwoners, de kantine tafel bij ondernemers en de koffietafel bij maatschappelijke organisaties. We schudden de formaliteit van planvorming van ons af en zitten als gelijke personen 1 op 1 bij elkaar aan tafel.

De *Agenda voor de Veenkoloniën* luistert en vraagt door: wat waardeert u in uw omgeving? Hoe ziet de ideale inrichting er wat u betreft uit? Aan de hand van een beeldenboek gaan we een open gesprek aan. De ontwerper heeft hierbij een dienende rol als inspirator.

Uit de antwoorden halen we algemeen geldende *waarden* boven tafel. Deze waarden gelden als de norm voor de initiatieven die een vervolg krijgen aan de volgende tafels. De rode draad voor de Veenkoloniën is immers de uniciteit van het landschap.

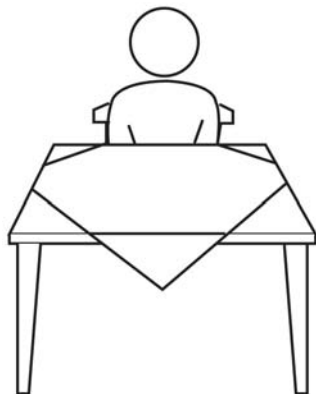
Aan de keukentafel vragen we ook naar *ideeën*. Wat kan jij als inwoner, ondernemer of maatschappelijke organisatie doen? Of wat zou er gedaan moeten worden om aan de ideale inrichting te voldoen? De genoemde ideeën worden gevisualiseerd op een 'digitale datingsite' met een interactieve ideeënkaart. Deze maakt inzichtelijk wat er op welk schaalniveau leeft en welke ideeën aan elkaar gekoppeld kunnen worden.

De *Agenda voor de Veenkoloniën* analyseert de ideeënkaart en toetst de ideeën aan de waarden van de Veenkoloniën die tijdens de gesprekken boven tafel zijn gekomen. Ideeën die vergelijkbaar zijn en/of elkaar aanvullen worden als *initiatief* aan elkaar voorgesteld aan de overlegtafel.

Voorbeeld

De Vereniging van Bedrijven De Kanaalstreek wil een *Leegstandsloket Stadskanaal* openen. Het loket kan informatie verschaffen over leegstand in Stadskanaal en mogelijkheden bieden voor (tijdelijk) hergebruik. Ook kunnen mensen er hun ideeën en initiatieven melden. Het leegstandsloket zou gevestigd moeten worden in een leegstaande winkel in het centrum van de stad.

Het idee voor het loket is geopperd door een makelaar uit Stadskanaal. Samen met De Vereniging van Bedrijven De Kanaalstreek, de lokale woningstichting en de gemeente Stadskanaal wordt het idee verder uitgewerkt en gerealiseerd.

Aan de overlegtafel!

De ideeën die aan de keukentafels zijn ontstaan kunnen soms overeenkomen, conflicteren, of niet passen in de waarden van de Veenkoloniën. De *Agenda voor de Veenkoloniën* brengt samen met regionaal betrokken ontwerpers ordening aan in de ideeën en treedt op als matchmaker: ze brengt de mensen bij elkaar met vergelijkbare/aanvullende ideeën. Dat gebeurt aan de overlegtafel. Aan de overlegtafel schuift ook de ontwerper aan om mee te denken in de mogelijkheden, ruimtelijke kwaliteit te waarborgen en te inspireren.

Aan de overlegtafel wordt gesnuffeld aan de ideeën en welke rol de betrokkenen willen spelen. Welke belangen zijn er? Zijn er obstakels? Hoe kunnen verschillende ideeën elkaar versterken? Kunnen we met elkaar door één deur en is er genoeg daadkracht om het initiatief te realiseren?

Gesprekspartners besluiten of ze met elkaar verder willen, hoe dat in grote lijnen vorm moet krijgen en wie daar bij betrokken worden. Kortom een Gentlemen's Agreement om naar de ontwerptafel te stappen!

In deze dans ondersteunt de *Agenda voor de Veenkoloniën* het gesprek en levert zo nodig aanvullende (ontwerp)technische- en/of financiële expertise. De ontwerper houdt in de gaten of het initiatief de ruimtelijke kwaliteit van de Veenkoloniën versterkt. Aan de overlegtafel is van belang dat de ideevorming niet onnodig wordt belemmerd met beperkende regels en richtlijnen. Aan de overlegtafel gaat het om kansen en kwaliteiten te herkennen en vergroten!

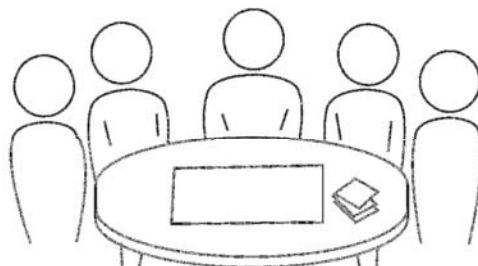
Voorbeeld

In zuidoost Drenthe verschijnen de komende jaren windsingels in de buurt van akkerbouwpercelen. De windsingels voorkomen dat er zandstormen ontstaan tijdens periodes van langdurige droogte, zoals in mei 2010. De aanleg en beheer van windsingels biedt jaarlijks werkgelegenheid aan circa zeven mensen.

Het initiatief is ontstaan na bijna tweehonderd 'keukentafel-' en 'overlegtafelgesprekken' in de regio. In deze gesprekken is gebleken dat de betrokkenen minder belang hechten aan de karakteristieke openheid van het Veenkoloniaal landschap dan vooraf gedacht. Of zoals een bewoner in Klazienaveen verwoordde: "Als we met windsingels die vervelende zandstormen voorkomen, dan mag het landschap wat mij betreft wel iets meer gesloten zijn."

Akkerbouwer Veenstra juicht de windsingels toe: "Het is een heel effectieve manier om zanderosie tegen te gaan. Zeker omdat we sinds 2010 geen mest meer mogen uitrijden in het begin van het jaar."

Maar ook de lokale IVN-groep is in haar nopjes. De windsingels betekenen op termijn een enorme verruiming van leef- en schuilmogelijkheden voor allerlei zangvogels en kleine zoogdieren in een nu voor flora en fauna zeer eenzijdig gebied.

Aan de ontwerptafel!

Het enthousiasme van de overlegtafel zetten we om naar concrete acties. Naar aanleiding van het besluit aan de overlegtafel is een projectteam samengesteld, waarbij de ontwerper de spil is tussen de initiatiefnemer en een team van specialisten. In dit team toetsen we het initiatief aan locatie, beleid, (ontwerp)technische- en financiële haalbaarheid (een realiteitscheck).

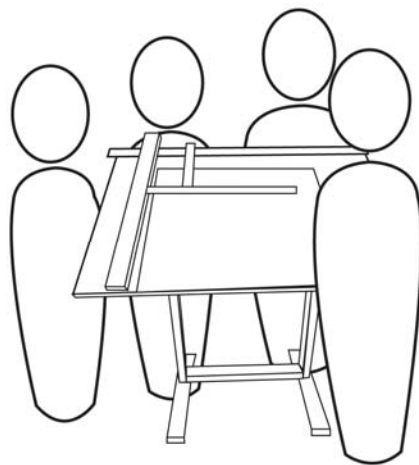
Waar nodig stellen we het initiatief bij. Maar wellicht vormen de bevindingen aan de ontwerptafel wel aanleiding voor wijzigingen in gemeentelijk beleid. Dit is ook het moment voor het eventueel aanboren van eventuele andere financieringsbronnen.

Waar we aan de keukentafel en overlegtafel nog droomden en filosofeerden, ligt er aan het einde van de rit een concreet ontwerp op tafel. Een startschot voor de realisatie van het initiatief, dat op zijn beurt weer inspiratie oplevert voor nieuwe ideeën elders in de Veenkoloniën!

Voorbeeld

Het bewonersplatform Tegenwind N33 was tot voor kort fel gekant tegen het initiatief om windmolens te plaatsen langs de N33. Maar na enkele 'overlegtafel-' en 'ontwerptafel-gesprekken' is de koers van het bewonersplatform gewijzigd. "We zien nu dat de windmolens minder het landschap zullen domineren dan we aanvankelijk dachten," aldus voorzitter Van Dam.

Van Dam heeft gemerkt dat de initiatiefnemers van de windmolens (KDE Energy en Blaaswind) nu meer openstaan voor een dialoog. "Daar zijn wel heel blij mee. KDE Energy en Blaaswind heeft ons zelfs gevraagd om mee te denken over het ontwerp."

De drie schaalniveaus van de Veenkoloniën

De projecten die ontstaan uit de wensen, ideeën en initiatieven in de Veenkoloniën hebben verschillende schaalniveaus (van lokaal tot regionaal). Op welke schaal een waarde, wens, idee of initiatief ook speelt: ze zijn allemaal even belangrijk en verdienen evenveel aandacht om de Veenkoloniën te laten functioneren.

In onze voorgestelde methode maken we dan ook geen onderscheid tussen schaalniveaus. Voor ieder schaalniveau geldt dat aan de keukentafel de waarden wensen, ideeën en initiatieven naar voren komen. Vervolgens worden de wensen en initiatieven aan de overlegtafel geconcretiseerd met andere initiatiefnemers en/of betrokken partijen. Tenslotte worden ze aan de ontwerptafel uitgewerkt.

In de Veenkoloniën spelen meerdere uitdagingen. In de beschrijving van de drie tafels zijn daarvan enkele fictieve maar toch realistische voorbeelden beschreven (winkelleegstand, zanderosie, duurzame energie).

Met onze inzending hebben wij een zo concreet mogelijke aanpak willen schetsen voor een werkelijk interactief ontwerpproces. Een ontwerpproces dat gevoed wordt door lokale initiatieven. En dat staat of valt met de wens om werkelijk samen aan de slag te gaan. Met en door de gebruikers van de Veenkoloniën!